

ISZÁMADÁSOK ÉS TERVEK

Tizenhatmilliótól háromszázmillióig

Ha manapság a város költségvetése kerül szóba, olyan természetesen vesszük, mintha ilyen mindig is lett volna. Pedig a felszabadulás után jó másfél évig, ha nem is zsebből gazdálkodott a város, de csak utólagos zár számadásra futotta. A mai értelemben vett tervszerű költségvetés gazdálkodásáról 1950-től, a tanácsok megalakulásától fogva beszélünk.

A tanácsok megalakulásával egyidőben átszervezték az egész városi közigazgatási apparátust. Ez a város pénzgazdálkodására annyiban volt kihatással, hogy több, eddig állami feladatként kezelt funkció — a területrendezés, a közművelődés, az átkelés, a városi tanács hatáskörébe, s az átvett intézmények és hivatalok személyi és dologi szükségleteit Szegednek kellett fedeznie. A tanács hatáskörébe került a város korábbi külterületén nyolc önálló községet létesített, melyek Szeged szakszervezeteinek irányításával és ellenőrzésével 1950. január 1-én kezdték meg működésüket.

A tanács negyedévenként kapott költségvetési hiteletet, mely által a város a lehető legszorosabban kapcsolódott a népgazdasági tervhez, a legfelsőbb államigazgatási szervek nemcsak a tervezésnél érvényesítették befolyásukat, hanem a tervteljesítésben, ellenőrzésben is.

A területi átszervezés következtében a költségvetés lényegesen csökkent. Eredetileg 1950-re 26 millió forintot terveztek, végül ebből csak 16 millió maradt. Ezzel a — különösen a mai méretekben — szerény költségvetéssel látott hozzá Szeged az első ötéves tervet megalapozó esztendőhöz.

A város fejlődése mindig szoros összefüggésben állott a párt és kormány gazdaságpolitikáját tükröző népgazdasági tervekkel, melyek megszabták az életszínvonal emelésének, az életkörülmények javításának eszközeit. A népgazdasági tervek határozták meg az egészségügyi ellátás, az iskolareform, a munkáslakta települések, a

térszék közművelődési ellátásának további fejlesztését. E célkitűzések alapján látták el a tanács végrehajtó szervei a gyermekvédelmi feladatokat, és a kommunális szolgáltatásokkal kapcsolatos tennivalókat is. A költségvetési eszközök mellett a pénzügyi eszközök egy részét a tanács maga biztosította.

Jól észrevehető, intenzív fejlődés 1958-tól kezdve tapasztalható, amikor a rendelkezések is egyre inkább lehetővé tették az önállóbb gazdálkodást. A tanács vállalatának termeléséből és termelési költségvetéséből származó pénzek, a lakosság befizetései és a tanács más bevételei is a népgazdasági tervek eszmei-politikai célkitűzéseinek megvalósítását szolgálhatták. Nőtt a központi szervek támogatása is, úgyhogy évről évre 15–16 millió forinttal növekedett a város rendelkezésére álló anyagi alap, mely 1964-re elérte a 200 millió forintot. 1970-ben pedig már 303 millióval gazdálkodhatott a tanács.

Az elmúlt húsz évben legtöbbet a lakosság kulturális igényeinek kielégítését szolgáló pénzösszegek növekedtek.

A költségvetésben biztosított ütfelújítási keret 1950-ben el sem érte az 1 millió forintot, húsz év múlva pedig már 33 millió forint volt erre a célra. Az utcák tisztántartására fordítható pénz húsz év alatt 938 ezer forint-ról 7,9 millióra nőtt, a város világítása akkor 467 ezer forintba, tavaly év végén pedig már 5,8 millióba került. Ezek a forintösszegek a tényleges fejlődésnek nem egészen hű tükörképei, mivel közben árrendezések is voltak. De mégis tény, hogy a közvilágítás lámpahelyeinek száma húsz év alatt 1342-ről 6464-re, a tisztítandó utak felülete 634 ezer négyzetméterről 916 ezer négyzetméterre, a kórházi ágyak száma 324-ről 680-ra, a szakorvosi rendelési órák száma 126-ról 702-re, a bölcsődei férőhelyek száma 62-ről 525-re, az óvodai, napközi otthonos férőhelyek száma 1500-ról 2653-ra, az általános iskolai napközi otthonos csoportok száma 4-ről 77-re, az általános iskolai tanulócsoporthozak száma 238-ról 306-ra

emelkedett a városban. Ezek az adatok minden kétséget kizárva bizonyítják, hogy nemcsak a költségvetések összege nőtt az elmúlt húsz évben, hanem a város kulturáltsága, a lakosság ellátása is.

A tanácstagok munkája

A most véget érő választási ciklusban a szegedi városi tanács tagjai igen sokat tettek a városért. Ezt a tényt a választók természetesen is tartották. A választók és a tanácstagok közti kapcsolatot és egyben a lakosság részvételét a közügyekben a tanács tagi bizottságok és más találkozókat biztosították. Az ezeken elhangzott közérdekű javaslatokat a tanács azonnal vagy a következő évben — munkaterv szerint — megvalósította.

A tanács tagjai közül sokan pártnap előadók, pártaktivisták, néprontaktivisták voltak, különböző témájú viták, ankétok előadói, szervezői és vezetői. Az elmúlt ciklusban például a játszóterek és parkok fejlesztéséről, a negyedik ötéves terv előkészítő anyagáról volt széles körű vita. Más tanácstagok a szakszervezetekben, az MTESE-ben és a Vöröskeresztben dolgoztak, és azokban vettek részt a várost és a lakosságot érintő kérdések megvitatásában.

A tanácstagok választókerületi munkáját segítették a területi pártszervezetek és a népront területi bizottságai. Újszegeden a pártszervezet és a néprontbizottság egy-egy akció vagy tanács tagi beszámoló előtt összehívta a tanácstagokat. Ilyen volt pl. az újszegedi gázprogram megvalósítása érdekében összehívott tanácskozás, melynek eredménye a végzett társadalmi munkában is kimutatható.

Az elmúlt években a tanács vb és a városi néprontbizottság elnöksége előadássorozatot is rendezett a tanácstagok részére, tájékoztatta őket a város gazdasági és kulturális életének legfontosabb kérdéseiről. Ezzel is segítséget adott vá-

Szegedtől csak a Kamara-töltés választja el Szőreget. A valóságban, az életben összefonódott ez a nagyközség a várossal, Szeged virágoskertjének is nevezik. Nagy múltja van a nagyközségnek. A Gellért-legendában örökítették meg, 1028 táján Csanád vezér vereséget szenvedett Ajtonytól és serege a szőregi nádasokba vonult vissza. Később monostor épült, még később, 1746-ban három községet telepítettek a szőregi pusztán: Szőreget, Deszket, Szentivánt.

A hősi múlthoz, a történelmi időkhöz igen-igen jól jött 1970. január elsején a nagyközségi státusz. Régi vágya volt már ez a szőregieknek. Hiszen a korábbi években egyre-másra adódtak problémák, sok jogszabály kötötte meg a kezüket, több formalitás, így aztán az ügyek, az akták elhúzódtak, s a szőregi ember panaszával kilincselhetett Szegeden. A

Egy közösségi tanács első lépései

nagyközségi státusz nagyobb önállóságot, több hatáskört ígért, s adott is. A hatáskörök leadásának, fogadásának azonban tárgyi, személyi feltételek voltak, előbb meg kellett teremteni valamennyi nagyközségben. Sikert. Bár rövid idő telt el, egy év s három hónap, mégis a kezdeti, első lépéseknek már mutatkoznak az eredményei, gyümölcsei.

— Nagyon örültünk az önállóságnak, hiszen helyben elintézhettük mindent. Igaz, a lakosság kicsit tartott attól, hogy mindez majd külön, nagyobb adózással jár, de nem így történt. Megtérítettük az anyagi, tárgyi, személyi feltételeket, kaptunk egy előadói, s egy adminisztrátori státuszt. Két csoportot, igazgatási és gazdasági csoportot szerveztünk. Az első év tapasztalatairól még nem nagyon beszélhetünk. A felkészülés, a tervezgetés, nem utolsósorban a tapasztalatgyűjtés jegyében telt el ez az idő. Megnehezítette helyzetünket az ár- és belvív elleni küzdelem, nem engedte kibontakoztatni az elképzeléseket, ötleteket. Tavaly az első fél évünk jóformán erre ment rá — sorolja Banda Menyhért tanácselnök.

Önálló a költségvetés. Tavaly fizettek is belőle jövedelmek: 400 ezer forintot. De az idei évnek már sokkal kedvezőbben vágtak neki. Nagyon sok a remények. Most már valóban megmutatkoznak az önállóság jelei, előnyei. Költségvetésük 2 millió forinttal emelkedett. Vagyis összesen 4 millió 200 ezer forintos költségvetéssel és 500 ezer fo-

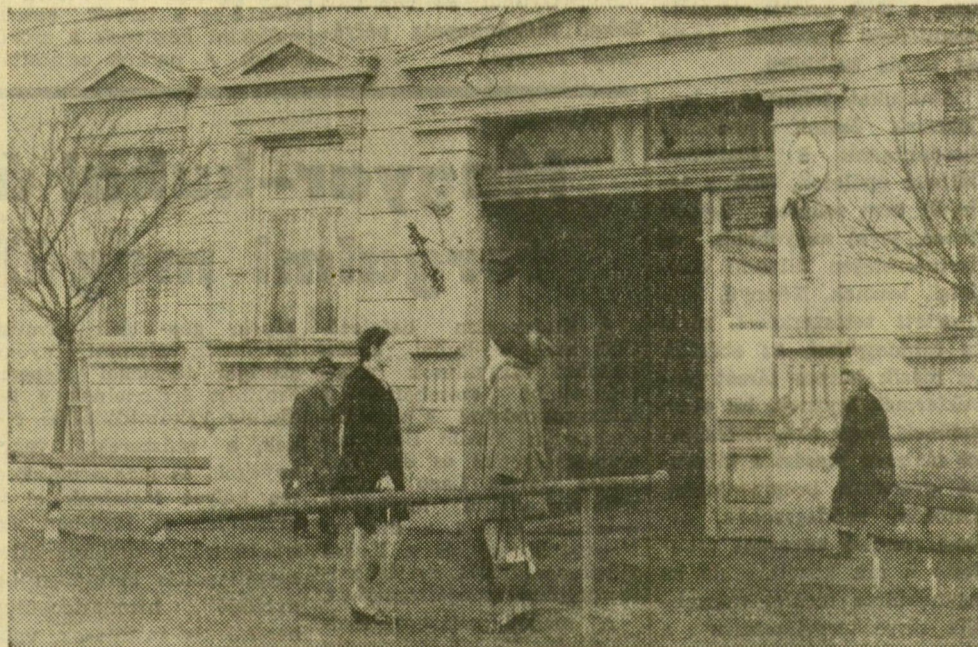
rintos fejlesztési alappal gazdálkodnak. Ez lényegesen több, mint a korábbi években, amikor is 1 millió 600 ezer forint költségvetéssel és 450 ezer forint fejlesztési alappal rendelkezett a tanács.

Megelőnkültek a tanács-ülések is. Megfontoltan tárgyalgatják, vitatják a tanács tagok, hová is fordítsák a pénzt, hogy mihamarabb megvalósuljon a nagyközségi arculat. Elkészítették az ötéves pénzügyi tervet is, 23 millió forintot költenek majd fejlesztésre, csinosítgatásra. Ebből 2 millió forintot gyalogládákra. Szükség van erre, hiszen hosszúra nyúlik Szőreg, 60 kilométer a járdahálózat, ebből 10 kilométer téglajárda. A legnagyobb beruházást 1974-ben kezdik el, amikor 30 kilométeres csatornahálózat épül. Ebben az ötéves tervben erre 2 milliót költenek.

Gyarapodik a lakosság. A tavalyi népszámlálás adatai szerint 5151 lélek boldogul Szeged virágos kertjében. Közé a város, leginkább az iparban keresnek elfoglaltságot. A lakosság 70–75 százaléka eljár, a kereskedelembe, a közlekedésben keresi kényerét. Igen sok igénylő van házhelyekre. Évente húsz új lakóépület is átadnak. Jönnek Kiszállásról, még Szegedről is. Tárgyalások folynak arról, hogy az OTP egyemeletes, négylakásos épületeket emelne: 29-et, ha megfelelő házhelyeket kapna. Az Árpád utcai kerteknél épülnének fel ezek az emeletes paloták. Remélhetőleg már jövőre beköltözhetők lesznek.

Szőregnek jót tett a nagyközségi státusz.

Sz. L. I.

A szőregi tanács háza

Bizalom — hatodszorra is

Nagy érdeklődés, heves viták — ez jellemezte a megújított tanács választások gyűléseit. Mintha a jelöltek minden eddiginél jobban átértékelték volna: küldöttükért maguknak is vállalni kell a felelősséget, azért, amit a következő két évben a városért fog tenni. Voltak olyan gyűlések is azonban, amelyekre a gyors közös határozat volt a jellemző. Az egyik ilyen Alsóvárosban zajlott le, ahol egy köztisztviselőt álló választó, Bozsó János, aki annak idején Debrecenben az Ideiglenes Nemzeti Kormány megalakításában is részt vett, határozott szavakkal állt ki a jelölt mellett az egész gyűlés akaratát tolmácsolva: olyan ember áll előttünk, akit mindenki ismer.

Nem volt nehéz a döntés: hatodszor kapott bizalmat tanácsai választásra Ördög Mátvász tanár, a Móra Ferenc iskola igazgatóhelyettese. Azon öt jelölt közé tartozik tehát, akik Szegeden 20 év óta mindig támaszkodhattak az emberek bizalmára, akiket jelölők akarata szinte odaköt ehhez a népszerű-népszerűtlen,

hálás-hálátlan és mindenképpen megtisztelő, vállalt munkához.

Kilencedik gyerek

— Hogyan került annak idején a városi tanácsba?

— A párt ajánlására jelöltek, pedig akkor még nem voltam párttag, csak két év múlva vettem föl. A művelődési bizottság titkára lettem a tanácsnál. De az akkori munka nem melett ki ebben: a társadalmi munkák kis háttérbe is szorították, sok volt a közvetlen politikai munka, az agitáció. Azután, amikor megalakultak a kerületi tanácsok, 1954-ben a III. kerületben folytattam, amit megkezdtem, egészen idáig, hogy ismét a városi tanács tagjainak sorába jelöltek.

Ördög Mátvász életét a hajdani szegénység határozta meg, az, ami édesanyja szavai szerint nemesíti az embert. Ez a megismerő szegénység nevelte emberré a legkisebb fiút, a kilencedik gyereket. Az emberi küzdelem tisztessé-

ge: anyjuk az ő születésétől kezdődően özvegyen nevelte őket. Vasutasnak, tanárnak; embernek.

— Melyik tanács tagi ciklusa a legemlékezetesebb?

— Nem tudok választani. Mindegyiknek megvolt a maga szépsége, izgalma. Hiszen olyan hatalmas fejlődésen ment át ez a város, mióta 37 éves koromban először vállaltam ilyen felelősséget építésért. Akkoriban nem is gondoltunk volna arra, hogy Alsóvárosban aszfaltozott utcák lesznek, és 1954-ben ki jósolta volna meg, hogy lesz nekünk Tarjánunk is. Most meg már az igazta errefelé az embereket, hogy mi lesz, ha mifelénk is nyúlványzik egyet Szeged. Lehet, hogy egy-egy választási ciklust más és más jellemzett, de a lényege mindnek ugyanaz volt: a szocialista építés.

Rész és egész

Anekdotákat mesél mosolyogva abból az időből, amikor az emberek a tanács tagot békebírónak hitték. Meg arról az emberi melegségről, amely — mert hitt benne, mert annak erejénél fogva végzte munkáját — visszaáramlott rá. S a történetek felvillanásaiból olyan ember arca rajzolódik ki, aki a tanácsot a ne-

